

Zpráva o činnosti ÚPS na Sychrově za rok 2019

Stěžejní projekt uplynulého roku

GALLASOVÉ A CLAM-GALLASOVÉ: NOBLESA SEVERNÍCH ČECH

Národní památkový ústav realizuje již devět let projekt Po stopách šlechtických rodů, kdy veřejnosti představuje v širším kontextu vybrané rody, které působily na území Českého království/Rakouska-Uherska. Rok 2019 se nesl ve znamení Gallasů a Clam-Gallasů, jejichž doménou byly hlavně severní Čechy, proto byla hlavním realizátorem právě Územní památková správa na Sychrově.

Do projektu se zapojilo celkem 22 institucí, kdy hlavními partnery projektu byl Liberecký kraj a Lesy České republiky, z odborných institucí Technická univerzita v Liberci, Krajská vědecká knihovna v Liberci, Oblastní galerie Liberec a Ústav dějin umění Akademie věd, v. v. i.

Stěžejními objekty v rámci NPÚ byl hrad a zámek Frýdlant, hrad Grabštejn a zámek Lemberk s akcemi konanými v průběhu celé sezony včetně nově pojaté Hradozámecké noci, respektive Hradozámeckým dnem, kdy dopoledne patřilo gastronomii na Lemberku, odpoledne rodinám s dětmi na Frýdlantě a vyvrcholením této celostátní akce byl večer a noc na Grabštejně. Do roku Clam-Gallasů se zapojily také zámky Opočno, Sychrov, Krásný Dvůr a Libochovice, z dalších institucí a objektů např. Římskokatolická farnost Hejnice a Mezinárodní centrum duchovní obnovy Hejnice, Lázně Libverda, Město Liberec, Město Frýdlant a další. Velkou měrou se zapojilo také Územní odborné pracoviště v Liberci. V rámci projektu vznikly tři panelové výstavy a byly vydány tři publikace - Tregl, Vladimír: Gallasové/Clam-Gallasové. Noblesa severních Čech, Krummholz, Martin: Parádní kočáry hraběte Gallase,

Zrealizovány byly desítky akcí – přednášky, tematické prohlídky, noční a speciální prohlídky, výstavy mobiliárních předmětů s rody související, koncerty, cykloprohlídky po bývalých panstvích, dny otevřených dveří a další, vše doplněné prodejem tematických suvenýrů a také speciální edicí výročních turistických známek a turistických vizitek.

Projekt přinesl historicky nejvyšší návštěvnost hradu Grabštejn, velkému zájmu se těšil také hrad a zámek Frýdlant.

Více jak třísetleté působení Gallasů a Clam-Gallasů v Čechách, osudy jednotlivých představitelů těchto rodů a jejich kulturní a společenský vliv na oblast severních Čech, kde se rozkládaly jejich majetkové državy, představila výstava „Spravedlnost bez bázně. Gallasové a Clam-Gallasové v Čechách“ v Oblastní galerii v Liberci. Mezi téměř třemi stovkami vystavených exponátů, pocházejících ze sbírek řady hradů a zámků, archivů, muzeí, galerií a církevních institucí, zaujímaly přední místo vzácná gotická socha Hejnické madony ze 14. století či umělecky velmi cenné portréty od Karla Škréty a Petra Brandla. Na základě dobových skic byl vytvořen také 3D model slavnostního kočáru hraběte Jana Václava Gallase.

Pro osoby nevidomé či se zbytky zraku byly vyrobeny haptické modely hradu a zámku Frýdlant, hradu Grabštejn a zámku Lemberk, které budou po skončení výstavy umístěny na jmenovaných objektech.

Záštitu projektu udělil ministr kultury, patronát nad rokem převzal Nadační fond - Clam-Gallas – Stiftungsfonds. (Nadační fond založený v roce 2015 potomky Clam-Gallasů.)
Projektu se věnujeme i níže.

Plakát k roku CG

Generální ředitelka NPÚ na zahájení Hradozámecké noci

Hradozámecká noc na Grabštejně

Výstava Spravedlnost bez bázně. Gallasové a Clam-Gallasové v Čechách

Soubor suvenýrů k CG roku

Hodnocení návštěvnické sezony

LIBERECKÝ, KRÁLOVÉHRADECKÝ A PARDUBICKÝ KRAJ

Přestože návštěvnost objektů za výše tři uvedené kraje oproti roku 2018 klesla – 837 454 návštěvníků v sezoně 2019 a 944 852 v roce 2018, řada objektů dosáhla rekordního počtu návštěvníků ve své historii. Z osmi libereckých objektů jich zvýšilo návštěvnost celkem šest, hrad Grabštejn – jeden z pilířů roku Gallasů a Clam-Gallasů dosáhl své historicky nejvyšší návštěvnosti 22 699 osob (v předchozích letech v průměru 17-19 tis.), rekordních skoro 117 tisíc návštěvníků přivítal hrad Trosky. Celkově navštívilo liberecké památky 454 785 osob, tedy o 1 200 více, než v předchozím roce. Na Královéhradecko zavítalo 272 720 návštěvníků, o 32 tis. méně, než v roce předchozím. I zde ale vybrané objekty

dosáhly své zatím nejvyšší návštěvnosti – zámek Hrádek u Nechanic 41 354 osob, zámek Náchod 43 226. Na pardubické památky zavítalo celkem 109 949 návštěvníků.

Bylo prodáno celkem 168 dárkových poukazů na prohlídky objektů ve správě ÚPS Sychrov.

Výročí a ocenění

20 LET OD ZÁPISU ZÁMKU LITOMYŠL NA SEZNAM SVĚTOVÉHO DĚDICTVÍ UNESCO

V roce 2019 si litomyšlský zámek připomínal výročí 20 let (4.12.1999) od zapsání zámeckého areálu v Litomyšli do seznamu světového dědictví UNESCO jako příklad vzácné ukázky úpravy italského renesančního paláce pro podmínky zaalpských zemí. Výročí připomenula květinová výstava, výstava renesančního odívání *Vivat Grácie* a tematicky pojatá Hradozámecká noc. 7.9. byly ve městě Litomyšl zahájeny Dny evropského dědictví. Výročí a s ním doprovodné akce přilákalo do zámku v Litomyšli rekordních 53 292 návštěvníků.

POCTA ČESKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE PRO KUKS A GRABŠTEJN

Ve Španělském sále na Pražském hradě byly dne 3. října oceněny historické stavby, které během posledních třiceti let prošly vydařenou památkovou obnovou a jsou významným příkladem ochrany a revitalizace architektonického dědictví. Ocenění Historica Opera získal barokní areál Hospitál Kuks, cenu Opera Historica Libereckého kraje hrad Grabštejn.

BEZDĚŽ SLAVIL UMÍSTĚNÍM MODELU HRADU ZE 13. STOLETÍ

Hrad slavil výročí 20 let od rekonstrukce a otevření Velké věže. K tomuto výročí byla připravena fotografická výstava zachycující proměnu, respektive citlivou rekonstrukci, vnitřních zchátralých prostor. V Templářském paláci byla doplněna expozice o archeologické nálezy z kleneb paláce a také zde byl umístěn model hradu, který zachycuje podobu Bezdězu z konce 13. století. Do kaple byla instalována nová skla do vitráží na jižní straně, byl opraven venkovní plášť i s operáky a v létě tak byla zpřístupněna vyhlídka pod kaplí.

Litomyšl oslavila 20 let od zápisu na seznam světového dědictví UNESCO

Barokní areál Kuks získal cenu Historice Opera

Model hradu Bezděz v podobě ze 13. století

Další významné aktivity na objektech v uplynulém roce

KŘÍŽEM KRÁŽEM HRÁDKEM U NECHANIC

Velmi kladné ohlasy si vysloužily speciální prohlídky na zámku Hrádek u Nechanic pod názvem Hrádkem křížem krážem, které během 150 minut zavedly návštěvníky do běžně nepřístupných prostor zámku a také do hospodářského dvora. Prohlídky jsou nabízeny ve vybraných termínech, samozřejmě jsou ochranné vesty a přilby.

OPOČNO POD NOVÝM VEDENÍM

Na opočenský zámek nastoupil od ledna 2019 nový kastelán, Mgr. Tomáš Kořínek, který oslovil veřejnost nabídkou prohlídek dosud nepřístupných zámeckých prostor. Premiérově se na Opočně také konaly noční prohlídky bez průvodce a pravidelné rozšířené prohlídky zbrojnic. Proběhlo čištění rybníků od nánosů sedimentu v zámeckém parku, byla obnovena ohradní zeď do Kupkova náměstí.

V RATIBOŘICÍCH PROVÁZELA DĚTI KOMTESA HORTENSIE

Novinkou uplynulého roku byly červencové prohlídky pro rodiny s dětmi v Ratibořicích – doprovázela je půvabná schovanka paní kněžny, komtesa Hortensie. Ta dětem a jejich rodičům vyprávěla o životě na venkovském sídle, ale také o etiketě, módě, účesech a oblékání, dále o povinnostech dam i malých slečen a o dalších zajímavostech ze života aristokracie.

Správa zámku připomínala 180 let od úmrtí Kateřiny Vilemíny vévodkyně Zaháňské, literární "paní kněžny" z knihy Babička spisovatelky Boženy Němcové. Vévodkyně skonala v listopadu 1839, a proto byla vzpomínce na vévodkyni věnována říjnová akce Podzim v Ratibořicích.

HRAVÝ NÁCHOD

Přiblížit život šlechtických majitelů se na zámku v Náchodě rozhodli formou hraných večerních prohlídek. Ty si vyžádaly mnoha repríz a stále se těšily velkému zájmu veřejnosti, shodně jako prohlídka změřená na rodiny s dětmi. Zájem stoupl i o individuální prohlídku zámecké terasy, vyhlídkové věže a gotického sklepení. Z hlediska stavební obnovy byla je vytvořena projektová dokumentace pro realizaci obnovy krovů a střešních pláštů včetně půdních prostor na Piccolomiském a Kurónském traktu.

PREMIÉROVÉ VYDÁNÍ HRACÍCH KARET S HISTORICKÝMI MOTIVY

V rámci clam-gallasovského roku byly Národním památkovým ústavem premiérově vydány hrací karty s historickým motivem. Tím byly dobové karikatury sejmuté z tapet na zámku Frýdlant, esa zobrazují rodová sídla Gallasů a Clam-Gallasů: hrad a zámek Frýdlant, hrad Grabštejn, zámek Lemberk a soukromý, veřejnosti nepřístupný zámek Liberec.

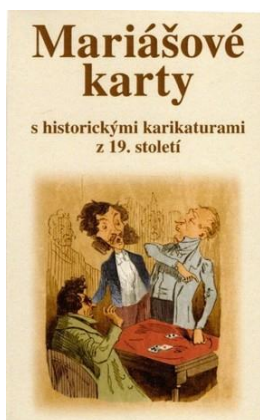
SMUTNÁ ZPRÁVA ZE ZÁKUP

Medvěd hnědý - Medoušek 6. 1. 1993 - 18. 12. 2019

Více jak 20 let se správa zámku Zákupy starala o medvěda hnědého, Medouška, který se postupně stal jedním ze symbolů tohoto císařského zámku. V roce 2018 se u medvěda projevila artróza obou kyčelních kloubů, i přes trvalou léčbu došlo v prosinci 2019 ke zhoršení jeho zdravotního stavu a vzhledem k tomu, že již nebyl schopen chůze, muselo dojít k jeho usnutí v souladu s platnou legislativou. Dermoplastický preparát medvěda bude umístěn v expozici zámku.

RESTITUČNÍ SPOR O HRUBÝ ROHOZEC

Na zámku v Hrubém Rohozci se sezona nesla v duchu tradičních, osvědčených akcí – byly zde realizovány varhanní soboty, dětský den, kostýmované prohlídky připomínající módu sedmi staletí a velmi oblíbené noční prohlídky zaměřené na život v dobách minulých. Odvolací Krajský soud v Hradci Králové 18. 06. 2019 vydal pravomocné rozhodnutí, které potvrzuje verdikt Okresního soudu v Semilech ze září 2017. Celá kauza se vrátila k okresnímu soudu v Semilech, který bude projednávat vrácení jednotlivých částí majetku včetně pozemků (i zámku Hrubý Rohozec). Soud bude u jednotlivých věcí zkoumat, jaký je jejich současný stav a zda jsou splněny předpoklady pro jejich vydání. NPÚ (i další subjekty – např. Město Turnov, Lesy České republiky, Pozemkový úřad v Semilech) podaly dovolání k Nejvyššímu soudu.

Mariášové karty vydané u příležitosti roku Gallasů a Clam-Gallasů

Zákupský medvěd Medoušek

Hrubý Rohozec

Hrádek u Nechanic nabídl prohlídky běžně nepřístupných prostor

Noční prohlídky na zámku Náchod

Prohlídky s komtesou Hortensíí v Ratibořicích

Nové interiérové instalace, restaurování

NOVÁ PROHLÍDKOVÁ TRASA NA HRÁDKU U NECHANIC

Na Hrádku u Nechanic byl zpřístupněn prohlídkový okruh Hostinské pokoje, který představuje život významných hostů na zámku, jako byl například rakouský malíř Rudolf von Alt nebo arcivévoda Josef František. Zároveň návštěvníky seznamuje s osudem opomíjeného člena rodu - hraběte Karla Harracha.

ZÁKUPY ODTAJNILY PROVOZNÍ ZÁZEMÍ

Zcela poprvé bylo pro veřejnost zpřístupněno historické provozní zázemí zámku Zákupy - návštěvníci nahlédli do kuchyně, ledárny a prádelny, oceňovány byly také prohlídky rozsáhlého zámeckého sklepení. Bylo dokončeno restaurování stropu s malbami od Josefa Navrátila v předposlední místnosti II. prohlídkové trasy, v níž byl donedávna instalován tzv. rytinový salon ze zámku Doksy; na restaurování stropu bude navazovat rekonstrukce původní výmalby stěn, jejíž vznik koresponduje s výmalbou stropu, a následně bude takto obnovený prostor instalován jako manželská ložnice arcivévodkyně Alžběty (dcery korunního prince Rudolfa) a jejího manžela Otty Windisch-Graetze, kteří spolu v roce 1904 obývali zákupský zámek a jsou poslední písemně doloženou habsburskou návštěvou v Zákupích před zestátněním zámku v roce 1918.

ROZŠÍŘENÍ EXPOZICE NA KUKSU

Na Kuksu si návštěvníci mohli prohlédnout více než 200 nových exponátů, například řeholní hábit milosrdných bratří, cestovní sluneční hodiny či zvon ze zaniklé hospitální zvonice. Do prohlídkového okruhu byly zařazeny i kompletně nově zařízené části prostor, např. ukázka původní ložnice, kde spávali hospitální chovanci, knihovna vybavená nábytkem z poloviny 19. století a místnost před barokní lékárnou, která je koncipována jako přípravná a tím tedy naplnila svůj původní účel. Kromě toho byly prostory doplněny velkým množstvím nových obrazů, rytin a dobových fotografií. Hospitální chodbu v 1. patře nově zdobí cyklus 37 velkých obrazů ze života sv. Jana z Boha, zakladatele řádu milosrdných bratří, kteří zde působili. Tuto část hospitálu mohli návštěvníci obdivovat při speciálních prohlídkách.

UMÍSTĚNÍ ARCHEOLOGICKÝCH NÁLEZŮ NA LITICÍCH

V roce 2019 byla realizována nová expozice archeologických nálezů z areálu hradu - kachle z gotických kamen, užitková keramika a militárie byly umístěny do vitrín s původní expozicí. Z hlediska obnovy pokračovalo statické zajištění východního křídla hradu.

ZRESTAUROVÁNÍ SOUBORU SEDACÍHO NÁBYTKU V HUDEBNÍM POKOJI VE DRUHÉM PATŘE ZÁMKU FRÝDLANT

Sedací souprava z 3. čtvrtiny 19. století byla původně očalouněna látkou ve stejné barvě a se stejným vzorem, jako jsou tapety a závěsy na oknech a dveřích v téže místnosti, které se dochovaly v originále; před rokem 1989 však došlo k přečalounění sedací soupravy, čímž jednota zařízení uvedeného salonu utrpěla; za tímto účelem byla vyrobena replika

původní látky a soubor sedacího nábytku jí byl v roce 2019 ocalouněn - část takto zrestaurovaného souboru sedacího nábytku byla i prezentována na výstavě věnované Gallasům a Clam-Gallasům v Oblastní galerii Liberec.

Příprava interiéru zámku
Zákupy na novou expozici

Zrestaurovaný soubor
sedacího nábytku ze zámku
Frýdlant

Nově instalovaná ložnice
chovanců hospitálu Kuks

Vybrané stavební obnovy památek

KUNĚTICKÁ HORA DUŠANA JURKOVIČE – BÁSNÍKA DŘEVA

V roce 2019 se naplno rozběhly stavební práce související s projektem IROP ITI „Kunětická hora Dušana Jurkoviče – básníka dřeva“. Projekt, financovaný z větší části z prostředků Evropské unie, se zaměřuje na obnovu dlouho nepřístupného západního křídla areálu, jehož podobu určil ve 20. letech minulého století architekt Dušan Jurkovič. Dřevěná vestavba (s novým návštěvnickým zázemím, tj. pokladnou a občerstvením pro návštěvníky) v severní části nádvoří bude veřejnosti zpřístupněna začátkem hlavní sezony 2020, zbývající část, tedy objekt šesté brány a přístavku s novými expozicemi (nový prohlídkový okruh) se otevře na jaře 2021. V zimním období byla dokončena rekonstrukce toalet na jižním nádvoří a byla navýšena jejich kapacita.

Kunětická hora – historická
fotografie

Kunětická hora – v procesu
obnovy podle původní
podoby Dušana Jurkoviče

Kunětická hora – v procesu
obnovy podle původní
podoby Dušana Jurkoviče

REHABILITACE INTERIÉRŮ 3. NP VÝCHODNÍHO KŘÍDLA NA NOVOU PROHLÍDKOVOU TRASU NA ZÁMKU SYCHROV

Hlavní stavební akcí na zámku Sychrov bylo pokračování projektu *Rehabilitace interiérů 3. NP východního křídla na prohlídkovou trasu* – jedná se o opravy štukových stropů, podlah, obnovu výmalby, konzervaci kožených tapet, opravy truhlářských konstrukcí a jejich fládrování a samozřejmě restaurování mobiliáře pro tyto interiéry. Nová prohlídková trasa bude představena v roce 2020 a bude zaměřena na nejznámější majitele Sychrova, Rohany.

Na sychrovském zámku byly také dokončeny opravy omítek a výmalby zadního průjezdu v nádvoří a byly renovovány čtyři kusy ciferníků hodin na Bretaňské věži. V rámci údržby zeleně proběhlo ošetření lipové aleje Rohanka s cílem zajistit prodloužení životnosti stromů a provozní bezpečnost aleje, kde se denně pohybuje velké množství lidí.

FRÝDLANT

Z hlediska větších stavebních obnov proběhlo na hradě a zámku Frýdlant zajištění konstrukce horní severovýchodní terasy – v rámci této akce byla provedena oprava terasy mezi renesančním zámkem a kastelánským křídlem. Klíčovým prvkem bylo odvodnění a izolace proti zatékání. Při této příležitosti bylo obnoveno také schodiště včetně zábradlí a provedena nová omítka na přiléhající zdi zámku.

Příprava nové prohlídkové trasy na zámku Sychrov

Příprava nové prohlídkové trasy na zámku Sychrov

Zjištění konstrukce horní severovýchodní terasy na Frýdlantě

OBNOVA BAROKNÍHO KROVU, STROPŮ A STŘECHY NA ZÁMKU ZÁKUPY

Na Zákupích byly zahájeny stavební práce na projektu „Obnova barokního krovu, stropů a střechy“, jedná se o komplexní rozsáhlou rekonstrukci celého střešního pláště a stropů nad podlažím, ve kterém je instalována klíčová prohlídková trasa s unikátními malbami Josefa Navrátila. Obnova je financovaná z prostředků MK ČR.

GENERÁLNÍ OPRAVA DOMU ČP. 10 V RATIBOŘICÍCH

V roce 2019 byla zahájena realizace celkové generální opravy objektu č.p. 10 v Ratibořicích za finanční podpory ze strany MK ČR. Původní využití bylo a po dokončení rekonstrukce opět bude jako objekt k bydlení. Správa zámku tento objekt nabídne svým zaměstnancům k dlouhodobému pronájmu a to v podobě čtyř nově zrekonstruovaných bytů s možností využití půdního prostoru jako skladu. Zároveň bude v prostoru objektu zrekonstruován inspekční pokoj pro příležitostné pracovní návštěvy. Komplexní obnova se týká celého objektu a jejím předmětem byla výměna krovu, střešního pláště, oprava narušených stropních konstrukcí pod půdou, obnova všech povrchů a to jak vnějších, tak i vnitřních. Kompletní výmalby všech prostor, obnova celkové infrastruktury (vnitřní rozvody vody, elektřiny i odpadů). Obnovou také prošly všechny výplně otvorů (okna a dveře). S rekonstrukcí objektu je také spojena nová instalace topné soustavy, jež byla umístěna ve sklepě objektu. čp.10 bude předána k užívání nejpozději do poloviny roku 2020.

Obnova barokního krovu,
stropů a střechy zámku
Zákupy

Generální oprava domu čp.
10 v Ratibořicích

Generální oprava domu čp.
10 v Ratibořicích

OBNOVA FAKSIMILIÍ CTNOSTÍ A NEŘESTÍ V AREÁLU HOSPITÁLU KUKS

Byl zadán restaurátorský záměr a průzkum pro inventarizaci všech faksimilií kamenných soch v okolí objektu hospitálu. Průzkum má za úkol vyhodnotit stav všech kamenných kopií Ctností a Neřestí, které obklopují areál objektu národní kulturní památky Hospitálu Kuks. Po dokončení tohoto vyhodnocení bude na jeho základě zpracován restaurátorský záměr, jenž navrhne případná opatření, která budou nutná provést pro konzervaci či doplnění jednotlivých kamenných prvků. Na základě těchto podkladů bude v příštích letech postupováno při jejich obnově a údržbě.

ZÁMEK SLATIŇANY – ŠLECHTICKÁ ŠKOLA V PŘÍRODĚ

Na zámku Slatiňany byl (omezený) provoz zahájen až 1. května, a to z důvodu pokračujících stavebních prací na obnově celého areálu (IROP – *Zámek Slatiňany – šlechtická škola v přírodě*) - největší investicí do této národní kulturní památky za posledních 120 let. V průběhu roku 2019 byly dokončeny práce na fasádách, komínech a oknech v nádvoří, východního a jižního křídla zámku. Restaurováním prošla výmalba Johanna Kaspara Fibicha z konce 18. století evokující květinovou tapetu a podlahy v přízemí východního a jižního křídla, které by mělo sloužit jako multifunkční prostory k pořádání svatebních obřadů, přednáškám, koncertům či společenských setkáním nejen pro vlastní potřeby zámku, ale také ke komerčnímu využití. Prohlídková trasa byla rozšířena o vybrané interiéry západního křídla. Na jižní průčelí se po desítkách let vrátily gotizující vikýře dle dochované ikonografie a k západní části zámku byl znovu vztyčen 34 metrů dlouhý balkon s rohovou lodžii, který byl odstraněn v 50. letech 20. století. Na nádvoří se obnovy dočkal plášť kašny a restaurovány byly terakotové hlavy sedmi jelenů.

V roce 2019 došlo v zámecké zahradě ke kompletní obnově jezírka, 3,5 kilometru mlatových a štetových cest, obnoveny byly po válce zničené altány, jako nový prvek bylo vybudováno dětské hřiště v místě bývalého tenisového kurtu. Opravy se dočkalo unikátní dětské hospodářství – roubené domečky z roku 1860, které aristokratičtí majitelé využívali ke vzdělávání svých potomků. Během rekonstrukce a výstavby nového areálového vodovodu také probíhal archeologický průzkum, který upřesnil rozsah bývalého hospodářského dvora jižně od zámku či trasování původního vodovodu z roku 1887. Areál byl doplněn o repliky historických laviček, nové koše, rozcestníky a informační systém.

Nad rámec plánované obnovy musely být z parku a zahrady odstraněny desítky stromů napadených kůrovcem a ty, které nevydržely dlouhotrvající extrémní sucho a náporů několika vichřic. Jako investice do budoucna bylo do areálu vysazeno na 350 nových stromů, tisíce keřů a trvalek, obnoveny byly záhony a zahradní parter před jižním průčelím.

S dokončením projektu je počítáno na jaře 2020.

OBNOVA HIPOLOGICKÉ EXPOZICE VE SLATIŇANECH

V přízemí severního křídla slatiňanského zámku byly započaty práce na obnově interiérů, které by v roce 2020 měly být zpřístupněny jako první část obnoveného hipologického muzea, jenž v zámku sídlí již od roku 1950. Na konci roku 2019 došlo k obnově prkenných podlah, které byly překryty kobercem, natřeny barvou a disperzním lepidlem. Tyto v minulosti nevhodně provedené zásahy způsobily silnou vlhkost zdiva a degradaci omítek, které byly opraveny, interiér byl po doplnění elektroinstalace vymalován. Expozice zde bude postupně instalována v roce 2020. Na obnově dalších 13 interiérů pro novou hipologickou expozici se bude pokračovat i v následujících letech.

Obnova areálu zámku
Slatiňany

Obnova areálu zámku Slatiňany

Po stopách šlechtických rodů 2019 - Gallasové a Clam-Gallasové: Noblesa severních Čech (zacíleno na stěžejní objekty projektu)

NOSITELEM PROJEKTU ROKU 2019 SE STALA ÚPS NA SYCHROVĚ A STĚŽEJNÍMI OBJEKTY SE STALY HRAD A ZÁMEK FRÝDLANT, HRAD GRABŠTEJN A ZÁMEK LEMBERK.

Frýdlantská expozice byla během sezony doplňována exponáty vztahujícími se k těmto rodům, byly realizovány přednášky zaměřené na frýdlantskou raritu – první hradní muzeum v Čechách, hudební večery, přednášky zaměřené na stavební vývoj objektu. Byla zpřístupněna věž, konaly se speciální prohlídky zámecké knihovny, večerní a noční prohlídky, v zámecké kuchyni se také vařilo a peklo dle receptů z doby Clam-Gallasů, úspěšně zde byl realizován Hradozámecký den zaměřený na rodiny s dětmi.

Na Grabštejně se maskotem roku stal clam-gallasovský papoušek, jehož hrob se nachází v podhradí v současném vojenském prostoru. Ten měli návštěvníci možnost navštívit během speciálních prohlídek zaměřených na vývoj grabštejnského hradozámeckého areálu se stavebním historikem Ivanem Peřinou. Papouškovi byly věnovány po celou sezonu i dětské prohlídky s tvořivými úkoly a veselé červnové noční prohlídky, o něž byl enormní zájem.

S (Clam-)Gallasý se hradní návštěvníci seznámili i na celoroční výstavě, letní zahradní slavnosti a dalších akcích.

Na zámku Lemberk byly nabízeny stavebně historické prohlídky mapující stavební úpravy za Clam-Gallasů, byl zde realizován Dětský den, ve spolupráci s ÚOP v Liberci pravidelné prohlídky běžně nepřístupné Bredovské zahrady, byly zde připomínány velikonoční a vánoční zvyky, na Gallasý a Clam-Gallasý odkazovaly také dvě výstavy.

ÚPS na Sychrově také zrealizovala tři cykloprohlídky po bývalých clam-gallasovských panstvích, v Krajské vědecké knihovně v Liberci proběhl roční cyklus

přednášek vztahujících se k tomuto projektu, kdy přednášejícími byli pracovníci ÚPS a také kasteláni zapojených objektů.

Výstava Spravedlnost bez bázně. Gallasové a Clam-Gallasové v Čechách v Oblastní galerii Liberec

Akce Jak se vařilo a peklo u Clam-Gallasů na Frýdlantě

Hudba doby Gallasů a Clam-Gallasů na Frýdlantě

Kostýmované prohlídky na hradě Grabštejn

Noční prohlídky Ze života diplomata Jana Václava z Gallasu na Grabštejně

Hostina v rámci Hradozámeckého dne na Lemberku

Cykloprohlídky po clam-gallasovských panstvích

Vydané publikace NPÚ, ÚPS Sychrov

TREGL, VLADIMÍR: GALLASOVÉ/CLAM-GALLASOVÉ. NOBLESA SEVERNÍCH ČECH

Publikace Gallasové/Clam-Gallasové. Noblesa severních Čech pojednává o třísetletém působení těchto šlechtických rodů v severních Čechách. Na území dnešního Libereckého kraje Gallasové v průběhu 17. a 18. století získali čtyři panství - Frýdlant, Liberec, Grabštejn a Lemberk, která byla vlastněna jejich nástupci z rodu Clam-Gallasů až do konce druhé světové války. Příslušníci obou těchto aristokratických rodin zanechali v této lokalitě svou nerasmazatelnou stopu v podobě šlechtických sídel, církevních památek či jiných staveb, ale i v místním názvosloví, neboť některé obce či liberecké městské části dodnes nesou jejich jméno. Publikace představuje všech osm generací majitelů nejen jako válečníky, diplomaty a hospodáře, ale umožňuje nahlédnout i do jejich soukromého života a způsobu trávení volného času.

Osm kapitol o jednotlivých členech rodu je proloženo osmi kapitolami o jejich rodových sídlech či jiných památkách a lokalitách, které jsou s Gallasy a Clam-Gallasy úzce spojené. Jedná se o hrad a zámek Frýdlant, klášter Hejnice, Clam-Gallasovský palác v Praze, zámek Lemberk, Lázně Libverda, hrad Grabštejn, Liberec a Jizerské hory. Všechny kapitoly jsou doprovázeny bohatým obrazovým materiálem, a to jak v podobě reprodukcí dobových portrétů, tak i historických či současných vyobrazení popisovaných míst. Publikace byla vydána v rámci projektu Národního památkového ústavu Po stopách šlechtických rodů a na jejím vzniku se podílely finančním příspěvkem Lesy České republiky, s. p.)

Počet stran: 151, ISBN: 978-80-906784-2-2

Cena: 150,-Kč

KRUMMHOLZ, MARTIN: PARÁDNÍ KOČÁRY HRABĚTE GALLASE

Poté, co v Neapoli před 300 lety zemřel tamní místokrál a někdejší habsburský vyslanec v Římě, hrabě Jan Václav Gallas (1671–1719), byl jeho movitý majetek postupně převážen z Itálie zpět do Čech. Mezi tehdy transportovanými mobiliemi se nacházela i vyobrazení jeho římských parádních kočárů, jejichž část nakonec doputovala do frýdlantské zámecké knihovny.

Během nedávného průzkumu gallasovských materiálů se podařilo znovuobjevit a identifikovat konvolut obsahující v nenadepsaných deskách z 20. století celkem 37 návrhových kreseb kočárů. Kresebný styl, typ navrhovaných kočárů, připojená měřítka i dílčí poznámky prozrazují, že jejich autorem byl dosud neidentifikovaný římský umělec, u kterého si hrabě Gallas své ceremoniální kočáry objednal.

Význam tohoto konvolutu umocňuje skutečnost, že jde o zřejmě nejpočetnější dochovaný soubor kreseb římských barokních kočárů v celoevropském kontextu.

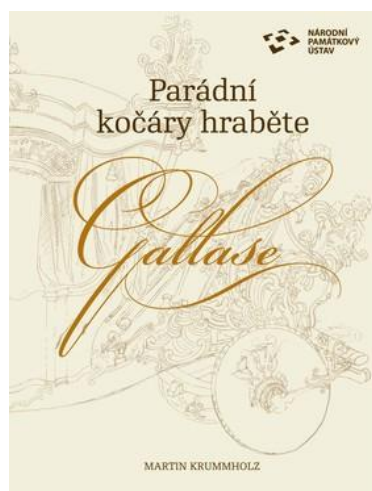
Vydávaná publikace sestává z úvodní studie, barevných reprodukcí těchto dosud neznámých kreseb a překladu dobového popisu Gallasových parádních kočárů.

Počet stran: 62, ISBN: 978-80-906784-1-5

Cena je 250,-Kč

Publikace Gallasové/Clam-Gallasové. Noblesa severních Čech

Parádní kočáry hraběte Gallase

Text zpracován na základě podkladů od vedoucích správ objektů a jednotlivých úseků ÚPS Sychrov.

Zpracovala: Mgr. Lucie Bidlasová (bidlasova.lucie@npu.cz)

Ověřil: PhDr. Miloš Kadlec (kadlec.milos@npu.cz)